

Kommunernas socialtjänst k.f.

GRUNDER FÖR NEDSÄTTNING OCH EFTERSKÄNKNING AV KLIENTAVGIFTER

01.04.2024

Dokumentansvarig Kvalitets- och metodchef	Antaget av och datum Förbundsstyrelsen 19.03.2024/§ 26	Datum för ikraftträdelse 01.04.2024
Dokumentnamn och diarienummer	Reviderad (datum och av vem) -	Giltighetstid Tillsvidare

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
1.1 Tjänster som omfattas av nedsättning av klientavgift.....	2
1.2. Flytt av fakturans förfalldatum och sökande av ändring	3
2. Ansöka om nedsättning eller efterskänkning av klientavgiften	3
3. Bedömning av ekonomisk situation	4
3.1 Månatligen disponibla medel eller grunddel.....	4
3.1.1 Hemmaboende klient (hemservice, färdtjänst, stödtjänst, hemmaboende klient som omfattas av en annan tjänst).....	4
3.1.2 Långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård	5
3.1.3 Bedömning av behov av nedsättning	5
3.2 Inkomster som beaktas	5
3.3 Utgifter som beaktas	6
3.4 Tillgångar.....	7
4. Beslut och sökande av ändring	8

1. INLEDNING

Klientavgifter inom socialvård regleras av Landskapslag (2022:91) om klientavgifter inom socialvården. En avgift som fastställts för socialservice och som bestämts utifrån en persons betalningsförmåga ska efterskänkas eller nedsättas om förutsättningarna för personens eller familjens försörjning eller förverkligandet av personens lagstadgade försörjningsplikt äventyras av att avgiften tas ut. Avgifterna kan nedsättas eller efterskänkas, om det är befogat med beaktande av vårdsynpunkter. (§ 27 i klientavgiftslagen). Nedsättning eller efterskänkning av klientavgiften baseras på en individuell bedömning av situationen.

Klienten ska ges information om vad som regleras i lag angående nedsättning och efterskänkning av avgiften. Informationen ska ges före eller i samband med den första servicehändelsen. Om det inte är möjligt att ge informationen före eller i samband med den första servicehändelsen, kan den ges senare, dock senast när avgiften tas ut. Informationen ska ges så att klienten i tillräcklig omfattning förstår dess innehåll. När informationen ges till klienten, ska det nämnas namnet och kontaktuppgifterna till den instans som klienten vid behov kan be om mer information från gällande nedsättning/efterskänkning av avgiften.

Nedsättning eller efterskänkning av avgiften är den primära åtgärden med tanke på utkomststöd. I vissa situationer kan man dock bevilja utkomststöd för klientavgifter, till exempel vid tillfälligt behov av utkomststöd. En anhängiggjord ansökan om nedsättning eller efterskänkning är inte ett hinder för ansökan eller beviljande av utkomststöd. Nedsättning och efterskänkande av avgift ska prioriteras i förhållande till utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (FFS 1412/1997) vilken gäller med stöd av [landskapslagen \(1998:66\) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd](#).

Avgifter nedsätts inte på basis av underhållsskäl.

Flera av avgifterna inom socialvården har årliga avgiftstak (347,10 euro 2024) och en del av klientgrupperna är även befriade från avgifterna. Efter att avgiftstaket har uppnåtts är tjänsterna inom socialvården i regel avgiftsfria för klienten, bortsett från kortvarig institutionsvård, för vilken klienten betalar en nedsatt dygnsavgift, en så kallad avgift för uppehälle.

1.1 Tjänster som omfattas av nedsättning av klientavgift

Nedsättning kan beviljas för klientavgifter inom socialvården som är inkomstbaserade.

1.2. Flytt av fakturans förfallodatum och sökande av ändring

Om klienten har tillfälliga betalningssvårigheter, kan hen be om att förfallodatumet flyttas fram eller att få betala fakturan i flera rater. Detta gäller även sådana socialvårds klientavgifter, för vilka nedsättning eller efterskänkning inte beviljas.

För att korrigera ett uppenbart fel på en mottagen faktura, ska klienten kontakta ekonomi@kst.ax eller +358 18 532 800.

Om klienten har fått ett inkomstbaserat klientavgiftsbeslut och upptäcker ett fel i det, ska kontakt tas med den beslutsfattare eller enhet som har fattat beslutet.

2. ANSÖKA OM NEDSÄTTNING ELLER EFTERSKÄNKNING AV KLIENTAVGIFTEN

Ansökan om nedsättning eller efterskänkning av klientavgiften görs med en ansökningsblankett eller en fritt formulerad skriftlig ansökan. Ansökan kan lämnas in av klienten, en intressebevakare, en fullmäktige eller annan representant för klienten. Av ansökan ska framgå för vilka avgifter, från vilket datum och på vilka grunder man ansöker om nedsättning eller efterskänkning.

I ansökan anges klientens eller familjens inkomster och regelbundna, månatliga och nödvändiga utgifter. Bilagorna till ansökan ska omfatta:

- Kontoutdrag från klientens och en eventuell partners samtliga konton (inkl. bruks-, spar- och intressebevakningskonton) för tre månader före månaden då ansökan görs.
- Verifikat på utgifter på basis av vilka man ansöker om nedsättning eller efterskänkning.
- Verifikat på nödvändiga månatliga utgifter (bl.a. bostadskostnader, eventuella läkemedelskostnader).

Om ansökan är bristfällig, till exempel vad gäller bilagorna, skickas en begäran om ytterligare utredning till klienten eller hens ombud. Begäran om ytterligare utredning innehåller information om vilka bilagor som krävs för hantering av ansökan. En tidsfrist ges för insändning av de ytterligare handlingarna. Om de begärda ytterligare utredningarna inte skickas in inom 14 dagar, kan ett negativt beslut fattas om ansökan. Ansökan kan skickas per post, via e-tjänster eller hämtas personligen från Kommunernas socialtjänst.

3. BEDÖMNING AV EKONOMISK SITUATION

Beslutet om nedsättning eller efterskänkning av klientavgiften baseras på en bedömning av klientens eller hans familjs övergripande ekonomiska situation. Som grund för bedömningen utarbetas en beräkning, som baseras på klientens eller familjens nettoinkomster och utgifter, som anses vara nödvändiga. I beräkningen beaktas alla nettoinkomster samt disponibla tillgångar. I samband med bedömningen beaktas tjänsteformen och vilka tjänster som klientavgiften omfattar. Tjänstens innehåll påverkar vilka kostnader som klienten ska betala.

3.1 Månatligen disponibla medel eller grunddel

De disponibla medlen eller grunddelen är avsedd för att täcka klientens personliga utgifter. De disponibla medlen eller grunddelen beaktas i enlighet med klientens tjänste- och boendeform:

- Långvarigt serviceboende med heldygnsvård och familjevård: 250 euro/mån. (minsta disponibla medel 2024)
- Långvarig institutionsvård: 150 euro/mån. (minsta disponibla medel 2024)
- Hemserviceklient eller annan hemmaboende klient: som grunddel beaktas en grunddel som motsvarar grundläggande utkomststöd enligt storleken på familjen (grunddel för ensamboende 587,71 euro/mån. 2024).

Utöver klientavgiften, beaktas alltid de minsta disponibla medlen eller grunddelen som utgift i samband med bedömningen av den ekonomiska situationen. Om man i samband med ansökan har lämnat in verifikat på andra nödvändiga och godtagbara utgifter som inte hör till tjänsten, kan också de övervägas för beaktande i beräkningen.

3.1.1 Hemmaboende klient (hemservice, färdtjänst, stödtjänst, hemmaboende klient som omfattas av en annan tjänst)

Beräkningen för en hemmaboende klient baseras på grunddel för grundläggande utkomststöd. Grunddelen för en ensamboende 2024 är 587,71 euro/mån. Om klienten har en partner eller minderåriga barn, beaktas en egen grunddel av utkomststöd för varje person i enlighet med KST:s årligen fastställda belopp.

Syftet med grunddelen är att täcka nödvändiga utgifter i vardagslivet, till exempel mat- och klädkostnader, hygienkostnader, kostnader för dagstidningar, användning av telefon och datakommunikation, hobbykostnader, kostnader för kollektivtrafik samt ringa sjukvårds- och läkemedelskostnader (inkl. receptfria läkemedel).

Om en klient inom hemservicen har måltidsservice som körs hem (1 gång per dygn), minskas matandelen i grunddelen med 1/3. Om man i klientens beräkning beaktar måltidsservicekostnader, minskas grunddelens matandel med ett belopp som motsvarar den beviljade måltidsservicen. Övriga kostnader beaktas i enlighet med kapitel 3.3 (Utgifter som ska beaktas).

Övriga kostnader beaktas i enlighet med kapitel 3.3 (Utgifter som ska beaktas).

3.1.2 Långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård

En klient inom långvarigt serviceboendet med heldygnsomsorg betalar med sina minsta disponibla medel självrisikandelen för eventuell färdtjänst, kläder, kostnader för telefon och andra eventuella utgifter, som inte ingår i tjänsten. Exempel på sådana utgifter kan vara receptfria läkemedel, kostnader för hälso- och sjukvård, glasögon, hygienkostnader, kostnader för frisörbesök, kostnader för fysioterapi och fotvård eller kostnader för tidningsprenumerationer.

Övriga kostnader beaktas i enlighet med kapitel 3.3 (Utgifter som ska beaktas).

3.1.3 Bedömning av behov av nedsättning

Med beräkningen bedöms huruvida klientavgiften äventyrar förutsättningarna för utkomsten eller genomförandet av en lagstadgad försörjningsplikt. Om beräkningen har ett underskott (dvs. inkomsterna räcker inte till att täcka nödvändiga kostnader) och klienten inte har tillgångar över 4 000 euro (eller 8 000 euro totalt för klienten och hans partner), sänks klientavgiften med ett belopp motsvarande underskottet. Avgiften efterskänks om underskottet är minst lika stort som klientavgiften och om klienten inte har tillgångar på 4 000 euro (eller 8 000 euro totalt för klienten och hans partner). Efterskänkning eller nedsättning beviljas inte om beräkningen inte hamnar på ett underskott. Nedsättning eller efterskänkning beviljas heller inte om beräkningen hamnar på ett underskott och klienten har tillgångar på mer än 4 000 euro (eller 8 000 euro totalt för klienten och hans partner).

3.2 Inkomster som beaktas

Som klientens inkomster beaktas alla nettoinkomster, det vill säga även pension, förmåner, utdelningsinkomster, hyresintäkter (minskat med skötselvederlag och ränta för investeringslån) och beräknad skogsinkomst. Som inkomst beaktas även sådana inkomster som inte nödvändigtvis har beaktats vid fastställande av klientavgiften. I bedömningen av den ekonomiska situationen beaktas även disponibla tillgångar och tillgångar som kan realiseras snabbt.

En del av klientavgifterna baseras på nettoinkomster och en del på bruttoinkomster. I avgiftsgrunderna har man fastställt vilka inkomster som beaktas vid fastställande av

klientavgiften. Alla nettoinkomster och disponibla medel beaktas i bedömningen av den ekonomiska situationen för alla klienter, oberoende av vilka inkomster klientavgiften har baserats på. Till exempel baseras klientavgiften för regelbunden hemservice på bruttoinkomster och vid fastställande av avgiften beaktas inte bostadsbidrag som inkomst. Om man ansöker om nedsättning eller efterskänkning av klientavgiften, beaktas alla nettoinkomster, även bostadsbidrag.

Före ansökan om nedsättning eller efterskänkning av klientavgiften eller efter beslutsfattande, rekommenderas klienten att ansöka om primära förmåner från FPA (t.ex. bostadsbidrag, vårdbidrag och handikappbidrag).

Den sökande fyller i uppgifterna om sina inkomster på ansökningsblanketten. Handläggaren av ansökan kan vid behov utreda klientens inkomstuppgifter hos andra myndigheter eller sammanslutningar utan hinder av sekretessbestämmelserna (§ 32 i klientavgiftslagen). Inkomstuppgifterna kan till exempel kontrolleras via FPA:s förbindelse och skatteförvaltningens inkomstregister.

3.3 Utgifter som beaktas

I beräkningen beaktas i regel följande utgifter:

- Nödvändiga boendekostnader för hemmaboende klient (hyra för hyresbostad eller skötselvederlag för ägarbostad, vederlag för bostadsrättsbostad, vatten, el, försäkring av löseegendom eller annan obligatorisk försäkring till nödvändiga delar, för egnahemshus dessutom fastighetsskatt, tomthyra samt kostnader för värme och avfallshantering) Boendekostnaderna beaktas enligt de faktiska utgifterna i högst 12 månader, varefter boendekostnaderna beaktas i enlighet med av KST:s servicenivå för utkomststöd.
- Hyran som en klient inom långvarigt serviceboende betalar till serviceenheten samt nödvändig kostnad för hemförsäkring, el och vatten
- För klienter inom långvarigt serviceboende kan man beakta boendekostnaderna för bostaden innan tjänsten började i enlighet med de maximala tiderna som fastställs i lagen (hyresbostad 1 mån., bostadsrättsbostad 3 mån., ägarbostad 6 mån.)
- Arvodet för intressebevakning (högst 520 euro 2023)
- Kostnader för FPA-ersatta läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor med ett belopp som högst motsvarar FPA:s årliga takbelopp för läkemedelskostnader (om utgifterna inte har beaktats som minskning vid fastställande av klientavgiften)
- Kostnader för läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor som ordinerats av en yrkesperson inom hälso- och sjukvården som det inte utgår någon FPA-ersättning för (läkemedelsfakturer för de föregående tre månaderna och recept som bilaga)

- Kostnader för hälso- och sjukvård i enlighet med den offentliga hälsooch sjukvårdens kostnader
- Andra kostnader för hälso- och sjukvård, som enligt bedömning av yrkesperson inom hälso- och sjukvården är nödvändiga för klientens hälsa och vård
- Räntor för bostads- och studielån
- Underhållsbidrag som måste betalas
- Månadsrat som fastställts av utsökningsmyndigheten
- Månadsrat i enlighet med betalningsplan för skuldsanering, om klienten har ett tingsrättsbeslut om skuldsanering
- Utgifter, som anses vara nödvändiga för att trygga boendet för den hemmaboende partnern

Exempel på utgifter som inte beaktas i beräkningen:

- Finansieringsvederlag
- Kostnader för renovering av bostad, andra kostnader för underhåll av egendom
- Kostnader som orsakas av någon annan fastighet än en i permanent bostadsbruk
- Bostads- och studielån (ränteandelen beaktas)
- Färdtjänstens självriskandelar (ingår i kostnader som täcks med grunddelen eller de disponibla medlen)
- Fysioterapi producerad av en privat serviceproducent
- Apotekets receptfria preparat
- Kostnader för privat hälso- och sjukvård
- Konsument- och flexkrediter
- Kostnader som täcks med de disponibla medlen
- Försäkringspremier (endast hemförsäkringen beaktas till nödvändiga delar)

3.4 Tillgångar

Tillgångar beaktas inte i individspecifika betalningsbeslut gällande inkomstbaserade klientavgifter. I samband med bedömningen av nedsättning eller efterskänkning av klientavgiften beaktas tillgångar, eftersom syftet är att bedöma om klientavgiften äventyrar utkomsten eller underhållsskyldigheten. Klientavgiften varken nedsätts eller efterskänks om klienten har tillgångar på 4 000 euro. Om klienten har en partner, får tillgångarna uppgå till högst 8 000 euro.

Som tillgångar beaktas medel på konton samt tillgångar som enkelt kan realiseras (t.ex. fondandelar, aktier, sparförsäkringar). Realisering av fast egendom förutsätts inte och kostnader relaterade till detta beaktas inte i beräkningen

4. BESLUT OCH SÖKANDE AV ÄNDRING

Om nedsättning eller efterskänkning av klientavgiften beslutar ledande socialarbetare efter beredning av administratörer.

Ett skriftligt beslut i ett ärende gällande nedsättning av klientavgift jämte anvisningarna om ändringssökande skickas till klienten och hens intressebevakare eller hens med fullmakt bemyndigade ombud.

Nedsättningen eller efterskänkningen kan i regel beviljas från början av ansökningsmånaden. Beslutet fattas för en viss tid, i regel 1–12 månader. När det föregående beslutets giltighet löper ut, kan man ansöka om nedsättning eller efterskänkning på nytt.

Om klientens övergripande ekonomiska situation förändras under beslutets giltighetstid (till exempel en ny förmån eller pension beviljas eller inkomsterna förändras annat än för indexhöjningens del), ska detta meddelas till den enhet vid vilken beslutet fattades. Ett beslut om klientavgift som baserats på felaktiga uppgifter kan i enlighet med § 24 i klientavgiftslagen rättas retroaktivt för ett år.